

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет

**«Психолого-педагогічні читання імені професора
Євгена Петухова
(до 105-річчя становлення кафедри)»
06 жовтня 2023 року**

Матеріали Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої
освіти і молодих учених

Івано-Франківськ, 2023

Затверджено відповідно до рішення вченої ради Херсонського державного університету
(протокол від 27.11.2023 року № 4)

Психолого-педагогічні читання імені професора Євгена Петухова (до 105-річчя становлення кафедри): матеріали Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених 06 жовтня 2023 / за заг. ред. Л.Є. Петухової, Л.А. Пермінової, В.Л. Федяєвої. /Херсон – Івано-Франківськ, 2023, 90 с.

Редакційна колегія:

Петухова Л.Є., д.пед.н., проф., деканеса педагогічного факультету Херсонського державного університету.

Пермінова Л.А., к.пед.н. проф., завідувачка кафедри педагогіки, психології та освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету.

Федяєва В.Л., д.пед.н., проф., професорка кафедри педагогіки, психології та освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету, заслужена працівниця освіти України.

Технічні секретарі:

Блах В.С., к.пед.н., доц., доцентка кафедри педагогіки, психології та освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету.

Літварьова А.Д., ст.лаборантка кафедри педагогіки, психології та освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету.

Рецензенти:

Янченко Т.В., д.пед.н., професорка, завідувачка кафедри педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» ім. Т.Г. Шевченка;

Молнар Т.І., д.пед.н., доц., доцентка кафедри теорії та методики початкової освіти Мукачівського державного університету.

Електронне наукове видання підготовлено за матеріалами Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Психолого-педагогічні читання імені професора Євгена Петухова (до 105-річчя становлення кафедри)», яка відбулась 06 жовтня 2023 року на педагогічному факультеті Херсонського державного університету (Херсон – Івано-Франківськ).

У тезах розкриваються актуальні питання дошкільної, початкової, соціальної та спеціальної освіти за напрямками: «Науково-педагогічна спадщина Євгена Петухова – погляд в майбутнє», «Соціальна ідентичність молоді в умовах військового стану», «Психолого-педагогічний супровід професійного зростання педагога», «Педагогіка партнерства запорука успішної діяльності», «Організація роботи з дітьми з особливими освітніми потребами», «Проблеми роботи з сім'ями в умовах війни та повоєнного часу».

Представлені матеріали можуть бути використані педагогами, вчителями, вихователями для підвищення ефективності організації освітнього процесу у закладах освіти та здобувачами освіти спеціальностей 012 «Дошкільна освіта», 013 «Початкова освіта», 016 «Спеціальна освіта» під час теоретичної підготовки та написання наукових робіт.

ISBN 978-617-7090-72-3

© ХДУ, 2023.

Зміст

Анісімова О. ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ	5
Барна Х., Лупак В. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО РОБОТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗДО.....	8
Біляк О., Чекан О. РОЗВИТОК НАВИЧОК ЧИТАННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	10
Блах В. ПЕДАГОГІЧНА ПРОСВІТА БАТЬКІВ КРИЗЬ ПРИЗМУ ДОСЛІДЖЕНЬ ЄВГЕНА ПЕТУХОВА	12
Вайда А. КАЗКОТЕРАПІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ З ДИТИНОЮ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	15
Вєтрова А. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СІМЕЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ	17
Вигоднер Д. РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАСАД ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА ДЛЯ ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УМОВАХ НУШ	20
Воляннюк А. МОТИВАЦІЯ В НУШ: РОЛЬ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА.....	22
Гаврилюк Т. АКТИВНЕ ВКЛЮЧЕННЯ БАТЬКІВ ДО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗДО У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ.....	26
Голояд В. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ У 2 КЛАСІ НУШ	28
Жукова Ю., Пермінова Л. ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ (PhD)	31
Кас'яненко О. ПРИНЦИПИ УНІВЕРСАЛЬНОГО ДИЗАЙНУ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНИХ ГРУП ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	33
Компаній Н. ВЗАЄМОДІЯ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА: ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД.....	36
Лендел А., Мочан Т. ОСОБЛИВОСТІ ДЕЛЕГУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ	38
Лінтварьова А. ФАХОВА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В МОДЕЛІ ТРИСУБ'ЄКТНОЇ ДИДАКТИКИ	41
Химишинець Т., Мочан Т. УПРАВЛІННЯ ДОКУМЕНТООБІГОМ У СУЧАСНОМУ ЗАКЛАДІ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	43

Слід підкреслити, що освіченість викладацького складу, напряду впливає на успішність кожного аспіранта. У практиці організації занять в аспірантурі Херсонського державного університету професори враховують міжпредметні зв'язки, що дозволяє інтегрувати отриману інформацію та активно застосовувати її на практиці. Наприклад, проводяться заняття англійською мовою за активною участю здобувачів, організуються дискусії за відповідних тем, індивідуальних проблем дослідження тощо. Безумовно, це вимагає спеціальної підготовки, але за результатами опитувань, яке проводить відділ якості освіти, більшість здобувачів вищої освіти задоволені як формами проведення занять, так і методами активізації пізнавальної діяльності. Спроби проведення нестандартних занять або ж їх фрагментів (у форматі «перевернутий клас») є досить корисними для комунікантів.

Таким чином, слід констатувати, що організація освітнього процесу в закладах вищої освіти під час підготовки майбутніх докторів філософії, має враховувати необхідність формування англомовної компетентності здобувачів з урахуванням середовищного фактору (умов організації); міжпредметних зв'язків під час визначення змістовної складової кожної дисципліни; форм, методів і засобів активізації навчальної діяльності; діагностики результативності сформованості англомовної компетенції. Викладачам слід вважати за необхідне в умовах дистанційної освіти впливати на мотивацію учіння, рефлексію здобувачів вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. Методичні рекомендації щодо забезпечення якісного вивчення, викладання та використання англійської мови у закладах вищої освіти України: наказ Міністерства України від 25.07.2023 р. №898. С.14.
2. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: наказ Міністерства України від 16.07.2018 р. № 776. С.25.
3. Про застосування англійської мови в Україні: проєкт Закону України від 12.07.2023 р. № 9432-1. С. 15.

УДК 373.2.091:376:721-021.311

Оксана Кас'яненко

кандидатка педагогічних наук, доцентка
кафедри педагогіки дошкільної та
спеціальної освіти
Мукачівського державного університету

ПРИНЦИПИ УНІВЕРСАЛЬНОГО ДИЗАЙНУ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНИХ ГРУП ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Як відомо, освітнє навчальне середовище є одним з найважливіших складових освітнього простору, яке побудоване на принципах універсального

дизайну. «У сфері освіти універсальний дизайн застосовують у закладах, де організоване чи планується організація інклюзивної форми навчання» [4]. Зрозуміло, освітнє середовище є відбитком всіх провідних принципів навчання, таких, які є платформою для самореалізації особистості. Тому результативність освітнього процесу залежить від правильно організованого освітнього середовища.

Визначення поняття «універсальний дизайн у сфері освіти розглядається як дизайн предметів, навколишнього середовища, освітніх програм та послуг, що забезпечує їх максимальну придатність для використання всіма особами без необхідної адаптації чи спеціального дизайну» [3, 2]. Слід зазначити, що впровадження концепції інклюзивного навчання базується на конкретних його принципах. Ми погоджуємось з вченими, що «універсальний дизайн у сфері освіти [1]:

- формує філософію, що враховує потреби усіх учасників у процесі освітнього процесу;
- змінює стереотипи й підходи до викладання та навчання;
- змінює освітній процес і середовище, а не дитину;
- підтримує міждисциплінарний підхід за участі широкого кола фахівців;
- підтримує гнучкість програм, різні навчальні методики та проведення відповідного оцінювання, спираючись на різноманіття потреб дітей та їхню підготовку до опанування матеріалу» [1].

Ми виходили з положення про ефективності участі всіх дітей в освітньому процесі відповідно до їх особистих можливостей. Однак нами зауважується про універсальний дизайн як про процес, який підтримує кожного учня, надає впевненість у діях, самовираженні.

Слушним для нас є визначення універсального дизайну як «дизайну предметів, середовища, програм та послуг, покликаний зробити їх максимально придатними для використання всіма людьми, без необхідності адаптації чи спеціального дизайну»[6].

Спираючись на вище зазначене, слід констатувати, що «облаштування ігрової кімнати має відповідати віковим особливостям дітей, інтересам, можливостям. Обов'язково всі особливості мають бути конкретно аргументовані щодо перебування дітей у такого роду середовищі. «Облаштування групової кімнати, що ґрунтується на принципах УДО має надавати дітям максимальний доступ та можливостей для ознайомлення з матеріалами, взаємодії одне з одним та сприяти розвитку самостійності. Це гарно вдається через правильну організацію осередків діяльності» [1].

Відповідно до Базового компоненту дошкільної освіти України, педагогічні працівники інклюзивної групи, спираючись на Типовий перелік обов'язкового обладнання, «самостійно вибирають наповнення освітніх осередків, дидактичних матеріалів, посібників та іграшок закладу дошкільної освіти. Розвивальне середовище групової кімнати відповідає принципам різноманітності, варіативності, доступності та забезпечує всебічний розвиток кожної дитини. Розвивальні іграшки та дидактичні матеріали виготовлені з безпечних для

здоров'я дитини матеріалів. Колір стін, стелі, підлоги та освітлення повинне відповідати санітарним нормам. Доцільно використовувати відповідний музичний супровід для дітей у групі. Важливою є наявність інтерактивної дошки та комп'ютеру, які можна використовувати у всіх освітніх зонах» [3].

«Право дитини на якісну освіту реалізується її доступністю для усіх дітей, включно із тими, що мають особливі освітні потреби. Про яку доступність мають пам'ятати батьки та педагоги в контексті створення освітнього середовища в умовах інклюзивного навчання? Передусім, це доступність самого закладу освіти. Важливим аспектом доступності освітнього середовища є доступні меблі. Наприклад, якщо дитина пересувається в інвалідному візку, то усі іграшки, навчальні матеріали мають розташовуватися так, щоб дитина могла їх дістати за потреби» [5].

Освітнє середовище включає у себе щонайменше два компоненти – фізичний і соціальний. Доступність останнього досягається за допомогою таких стратегій, як надання підтримки і заохочення з боку дорослих і однолітків. Також важливим аспектом доступності середовища є його постійність, яку можна забезпечити наявністю чіткого режиму дня, розміщенням меблів та матеріалів тощо.

Отже, застосування принципів універсального дизайну в дошкільну освітню сферу, означає не лише пристосувати умови для отримання якісної дошкільної освіти осіб з особливими освітніми потребами або вирішити питання архітектурної доступності, ця філософія набагато глибша: навчальний простір повинен бути комфортний і зручним для усіх учасників освітнього процесу.

Список використаних джерел:

1. Доступність та універсальний дизайн: навчально-методичний посібник. Азін В. О., Грибальський Я. В., Байда Л. Ю., Красюкова-Еннс О. В. К. 2013. 128 с.
2. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page3> (дата звернення: 04.10.2023)
3. Концепція розвитку інклюзивної освіти. Загальні положення. URL: <https://studfiles.net/preview/5242153/page:16/>. (дата звернення: 04.10.2023)
4. Середовище, що належить дітям: poradnik для педагогів закладів дошкільної освіти. Наталія Софій, Юлія Найда. ЮНІСЕФ, ВФ «Крок за кроком», 2019. 66 с.
5. Третьяк А. Універсальний дизайн в освіті. 2017. URL: <http://rcpio.ipro.kubg.edu.ua/?p=2414> (дата звернення: 03.10.2023)
6. Універсальний дизайн в освіті: для всіх чи для кожного? <https://naurok.com.ua/post/universalniy-dizayn-v-osviti-dlya-vsih-chi-dlya-kozhnogo>

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>